

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO

4/4.1/13
15.2.2013

Kuuleminen lukiokoulutuksen valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta 8.2.2013

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (TANE) kiittää lausuntopyynnöstä. Neuvottelukunta ottaa kantaa asiaan sukupuolten tasa-arvon kannalta.

Sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisen kirjaaminen lukiokoulutuksen valtakunnallisiin tavoitteisiin

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta esittää, että lukiokoulutuksen valtakunnallisiin tavoitteisiin kirjataan *sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen*. Nyt voimassa olevaan asetukseen on opetuksen tavoitteisiin (3 §) kirjattu, että opiskelija oppii edistämään yhdessä muiden kanssa ihmisoikeuksia, demokratiaa, tasa-arvoa ja kestävä kehitystä. Pykälässä mainitaan yleinen tasa-arvon edistäminen - uusiin säädöksiin tulee TANE:n kannan mukaan kirjata auki myös sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen. Tämä todetaan myös Segregaation lieventämistyöryhmän raportissa (OKM työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:18). Ehdotuksessa valtioneuvoston strategiaksi koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi (OKM työryhmämuistioita 2012:28) on kirjattu, että koulutuksen - myös lukiokoulutuksen - tavoitteena on sukupuolten välinen tasa-arvo. Tavoitepykälään tulee myös kirjata *avarakatseisuuden ja moninaisuuden kunnioittamisen edistäminen*.

Segregaation purkaminen

Lukiokoulutuksen ainevalinnat ovat edelleen vahvasti sukupuolittuneita. Ainevalintojen sukupuolittuneisuuden on pyritty vaikuttamaan erilaisilla kehittämishankkeilla ja niiden tulokset ovat olleet rohkaisevia. Esimerkiksi LUMA-hankkeessa pyrittiin nostamaan nuorten kiinnostusta matematiikkaan ja luonnontieteiden opiskelua kohtaan yleisesti, mutta erityisenä kohderyhmänä olivat tytöt. Hankkeet osoittavat, että kiinnostuksen kohteisiin on mahdollista vaikuttaa. Kehittämishankkeiden ja toimenpiteiden tuloksia tulee myös levittää ja hyödyntää nykyistä tehokkaammin. Vaikka kehittämishankkeilla pystytään purkamaan aineiden sukupuolittunutta jakoa, ne eivät ole riittäviä. Ainevalinnat vaikuttavat myös jatko-opintomahdollisuuksiin. *Laadittaessa uutta tuntijakoa tulee tietoisesti tarkastella ainevalintojen sukupuolittuneisuutta ja purkaa sitä. Rungas valinnaisuus saattaa lisätä ainevalintojen sukupuolittuneisuutta entisestään.* Segregaation purku vaatii kirjauksia valtakunnallisiin koulutustavoitteisiin ja jatkuvaa asian tiedostamista sekä aktiivisia toimia sukupuolelle ei-tyypillisten valintojen tukemiseksi.

Opinto-ohjauksen keskeisyys

Oppilaanohjauksen on tuettava sekä tyttöjä että poikia valitsemaan koulutusalan siten, etteivät perinteiset sukupuolikäsitykset rajoita päätöksentekoa. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta esittää sekä *opettajien että opinto-ohjaajien koulutuksiin kaikille pakollisia sukupuolitietoisien kasvatuksen opintoja*. Myös opettajien ja opinto-ohjaajien *täydennyskoulutusta* tulee suunnata tukemaan sukupuolen kannalta epätyypillisiä ainevalintoja ja jatko-opintopolkuja, kuten ehdotuksessa valtioneuvoston strategiaksi

koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksikin todetaan. Lukioissa tulee olla riittävästi päteviä opinto-ohjaajia, mikä mahdollistaa nykyistä paremmin yksilöllisten sukupuolitietoisten opintosuunnitelmien toteutumisen.

Viranomaisten velvollisuus edistää tasa-arvoa

Tasa-arvolaki edellyttää, että viranomaiset edistävät sukupuolten välistä tasa-arvoa työssään. Tämä koskee myös lukioiden johtoa ja opettajia. Tasa-arvolaki edellyttää, että myös lukiot laativat toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman.

Tasa-arvon edistäminen sisällytetään opetussuunnitelmien perusteisiin

Seuraavassa vaiheessa kun Opetushallitus laatii opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteita, tulee huolehtia tasa-arvotavoitteen edistämismelvoitteen sisällyttämisestä näihin normeihin. Ehdotukseen valtioneuvoston strategiaksi koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseksi onkin kirjattu, että lukion uusiin opetussuunnitelman perusteisiin kirjataan tasa-arvon aktiivinen edistämistavoite sekä selkeästi määriteltyjä keinoja segregaaation lieventämiseksi. TANE esittää että tavoitteen sijaan, *tasa-arvon aktiivinen edistäminen kirjataan velvollisuudeksi*.

Kun lukion opetussuunnitelmien perusteita uudistetaan, tulee sukupuolten tasa-arvon edistäminen kirjata sekä tavoitteisiin että oppiainekohtaisiin opetuksen sisältökuvauksiin siten, että *opetus edistää nuorten mahdollisuuksia kehittää kykyjään ja tehdä valintojaan ilman sukupuolesta johtuvia ennakko-odotuksia ja rajoituksia*. Kasvatuksen ja opetuksen lähtökohtana tulee olla naisten ja miesten moninaisten toimintatapojen, pyrkimysten ja tarpeiden yhtäläinen arvostaminen.

Jukka Relander
puheenjohtaja

Hannele Varsa
pääsihteeri